

گنجینه اقوام ایران

(قوم بلوچ)

مؤلفین:

محسن رستمی

رضا فضلی

انتشارات پشتیبان

تهران - ۱۳۹۷

سرشناسه	رستمی، محسن، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	گنجینه اقوام ایران: (قوم بلوچ)/مؤلفین محسن رستمی، رضا فضل.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات پشتیبان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۳۰ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۵۹۸-۰۱-۹ : ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۹۸-۰۳-۳
وضعیت فهرست نویسی	فهرست نشده
پانداختن	کتاب حاضر برگزیده کتاب "گنجینه اقوام ایران" تألیف محسن رستمی است که توسط همین انتشارات در سال ۱۳۹۷ منتشر شده است.
زبان دیگر	قوم بلوچ.
موضوع	قوم شناسی -- ایران
موضوع	Ethnology -- Iran
موضوع	بلوچ
موضوع	(Baluchi (Southwest Asian people
شابک	۱۳۶۵ -
ردیف کنگره	۱۳۹۷ ۱۳/۹۵۹/۶۹۵
ردیف نوین	۹۵۵/۹۷
شماره کتابساز	۵۵۷۵۱

نام کتاب: گنجینه اقوام ایران (قوم بلوچ)

مؤلف: محسن رستمی - رضا فضل

ناظر ویراستار: مرتضی چشمه نور

صفحه آرای: علی مهدیزاده

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۷

ناشر: انتشارات پشتیبان

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

تلفن تماس: ۰۲۱ - ۸۶۰۳ ۶۴۲۳ - تلفکس: ۰۲۱ - ۸۶۰۳ ۶۴۲۸

صندوق پست الکترونیک: Pub.Poshtiban@chmail.ir

تارنمای انتشارات پشتیبان: www.PoshtibanPress.ir

● فروشگاه اینترنتی (سراسر کشور)، ویرترین انتشارات پشتیبان در تارنمای خانه کتاب www.ketab.ir

تمامی حقوق اثر برای ناشر محفوظ می باشد

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۰	ویژگی‌های قومی و آداب و رسوم
۲۲	جاذبه‌های گردشگری
۲۵	صنایع دستی بلوچستان
۳۰	غذاهای سنتی بلوچی

قوم بلوچ

مقدمه

بر پهنه‌ی گسترده کیتی و محل تلاقی خاورمیانه با سرزمین عجایب (هندوستان) قومی به سر می‌برد که کم‌تر کسی در دنیا وجود دارد که آن‌ها را نشناسد. قدمت تاریخی این قوم و زمان استقرار آن در این منطقه محروم طبیعی، و این‌که چه چیزی بلوچ را وادار به سکونت در این مثلث خشک و خشن نموده برای کسی کاملاً ناشناخته نیست. بلوچ قومی از اقوام مختلف دنیا مانند عرب، افغان، ترک، کرد و... است. وطن اصلی بلوچ‌ها، بلوچستان است که در کتاب‌های تاریخی قدیم به نام "مکران" یاد شده است. این نام در زمان سلطنت نادرشاه افشار به

"بلوچستان" تغییر یافت. بلوچ‌ها بیشتر در استان‌های شرقی ایران و در شهرهای بلوچستان، سیستان، کرمان و قسمت‌های از خراسان ساکن هستند. زندگی این اقوام بیشتر به صورت ایلی است. اقوام بلوچ به علت نامساعد بودن طبیعت سیستان و بلوچستان، مجبور به ترک این منطقه و مهاجرت به نواحی دیگر ایران هم‌چون: گیلان، مازندران، آذربایجان و خراسان شده‌اند. آنان در این شهرها بیشتر با کار کشاورزی و کارگری اشتغال دارند. این مهاجرت‌ها در بعضی مواقع دائمی هستند و در بعضی مواقع نیز به صورت فصلی انجام می‌پذیرد. مهم‌ترین طوایف بلوچ‌ها، طایفه یار، احمدزایی، میرعبدی، ریگی و سراوانی می‌باشند.

سابقه تاریخی این سرزمین بسیار زیاد است و قدمت آن را بین هشت تا ده هزار سال می‌دانند. بر پایه کتیبه‌ها و کتاب‌های قدیمی، بلوچ و بلوچستان پیش از اسلام موجود داشته است. به گونه‌ای که در کتاب دینی یهودیان نیز در مورد از بلوس پسر کوس نام برده شده است.

محققان نیز بلوچ را فارسی شده کلمه بلوس می‌دانند. در کتیبه‌های میخی داریوش بزرگ در بیستون و تخت جمشید، سرزمینی که امروزه بلوچستان نام دارد به اسم "ماکا" یا "مکه" یاد شده است. به این سرزمین در زمان

سامانیان "کومون" می گفتند. هرودت نیز آن را "مکیا" یا "میکیان" خوانده است. مورخ اسکندر مقدونی بلوچستان را "ردرزا" ثبت کرده است. اما قرن‌ها سرزمینی کنونی بلوچستان "مکران" نامیده می شده و جهانگردان عرب نیز از آن به نام "مکران" یاد کرده اند.

پیشینیان قوم بلوچ، چنان که موقعیت ژئو پولیتیک مکران مشخص می سازد، بیانگر شناخت و بینش سیاسی بلوچ است که منطقه ای را انتخاب کرده اند که از شرق به هند و جنوب به دریای عمان و اقیانوس هند و از شمال به خراسان متصل است. این منطقه در مسیر تردد تجار و پیشه وران و بازرگانان بین المللی قرار گرفته که بازرگانان هندی جهت امرار معاش و تجارت از این مسیر به سوی سرزمین ایران، عراق، شام، حجاز و اروپا می گذشتند.

ویژگی‌های قومی و آداب و رسوم

مردم بلوچستان سخت پایبند به اعتقادات مذهبی و دینی خویش‌اند. نماز را به موقع و با جماعت به جا می‌آورند و در سخت‌ترین شرایط روزه می‌گیرند و شکستن روزه را گاهی بزرگ می‌شمارند. حتی در مسافرت و نیز در طول سفر تا حد امکان نماز به صورت کامل (نمازهای فرضیه شکسته) نمازهای مستحبی کامل) خوانده می‌شود. اعیاد آن‌ها هم همگی اعیاد مذهبی است و در میان اعیاد مذهبی بیشتر از همه رایج فطر و قربان اهمیت قائل هستند و با توجه به معتقدات اسلامی، خود تشریفات ویژه‌ای برای این دو عید مقرر می‌دارند.

عید سعید فطر

به شکرانه سی روز هم‌نشینی با قرآن و عبادت، مردم بلوچستان در محلی به نام عید سه جمع شده و نماز عید فطر را باشکوه برگزار می‌کنند. بعد از نماز عید و بازدید اقوام و خویشاوندان می‌روند و این عید را با یکدیگر تهنیت و شاد باش می‌گویند.